

YÖNETMELİK

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından:

**SALMONELLA VE BELİRLENMİŞ DİĞER GIDA KAYNAKLI
ZOOTİK ETKENLERİN KONTROL ALTINA ALINMASI
HAKKINDA YÖNETMELİK**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; Salmonella ve diğer gıda kaynaklı zoonotik etkenlerin halk sağlığına yönelik risklerini ve görülme sıklığını azaltmak amacıyla yem dahil özellikle birincil üretim olmak üzere, üretim, işleme ve dağıtımın ilgili tüm aşamalarında tespiti ve kontrolü için uygun ve etkili tedbirlerin alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik;

- a) Birincil üretim seviyesinde ve uygun olduğu durumlarda yem ve gıda dâhil gıda zincirinin diğer aşamalarında belirlenmiş zoonozların hayvan popülasyonlarındaki prevalansını düşürmek amacıyla hedeflerin belirlenmesini,
  - b) Zoonozlar ve zoonotik etkenlerin prevalansının azaltılmasında uygulanacak bazı kontrol metotlarına ilişkin özel kuralların belirlenmesini,
  - c) Zoonotik etkene yönelik ulusal kontrol programlarının oluşturulması ve gıda ve yem işletmecileri tarafından kendi işletmeleri için hazırladıkları kontrol programlarının onaylanması,
  - ç) Salmonella ulusal kontrol programının yapısındaki aşılama ve antimikrobiyallerin kullanımını ve 23/12/2011 tarihli ve 28151 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Zoonozlar ve Zoonotik Etkenler, İlgili Antimikrobiyal Direnç ve Gıda Kaynaklı Salgınların İzlenmesi Yönetmeliğinin 9 uncu maddesinde belirlenen antimikrobiyal direncin izlenmesine dair gereksinimlere aykırı olmayacak şekilde Bakanlıkça uygulanacak olan antimikrobiyal direncin izlenmesi için gerekli kuralları,
  - d) Belirli hayvanlar ve ürünlerinin ithalatlarına ilişkin kuralları,
- kapsar.
- (2) Bu Yönetmelik; hayvan sağlığı, hayvan besleme, gıda hijyeni, işyerinde sağlık ve güvenlik, gen teknolojisi ve bulaşıcı süngerimsi ensefalopatiler ve bulaşıcı hastalıkların kontrolü konularındaki özel mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla uygulanır.
  - (3) Bu Yönetmelik; zati ihtiyaç kullanımını ve küçük miktardaki birincil ürünlerin üretici tarafından son tüketiciye doğrudan arzını kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik;

a) 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 4 üncümaddesinin beşinci fıkrasına dayanılarak,

b) Avrupa Birliğinin 2160/2003/EC sayılı Salmonella ve Belirlenmiş Diğer Gıda Kaynaklı Zoonotik Etkenlerin Kontrolüne ilişkin Parlamento ve Konsey Tüzüğü, 1177/2006/EC sayılı Kanatlı Hayvanlarda Salmonella Kontrolüne İlişkin Ulusal Programlar Çerçevesinde Spesifik Kontrol Programlarının Kullanımına Dair Gereklilikler hakkında Komisyon Tüzüğü ve 2007/407/EC sayılı Kanatlı Hayvanlarda ve Domuzlardaki Salmonella'nın Antimikrobiyal Direncinin İzlenmesi hakkındaki Komisyon Kararına paralel olarak,

hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Antimikrobiyal direnç: Bazı tür mikroorganizmaların, aynı tür mikroorganizmaları engellemek veya öldürmek için yeterli olan verilen konsantrasyonda antimikrobiyal etken varlığında yaşayabilmesi ve hatta üreyebilmesini,
- b) Bakanlık: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını,
- c) Birincil üretim: Kesimine kadar çiftlik hayvanlarının üretilmesi, sağımı, bitkisel ürünlerin hasadı da dâhil olmak üzere birincil ürünlerin üretilmesi, yetiştirilmesi, avlanma, balıkçılık ve yabanî ürünlerin toplanmasını,
- ç) Birincil ürünler: Toprakтан ve hayvan yetiştiriciliğinden elde edilen ürünler ile avlanma ve balıkçılık yoluyla elde edilen ürünler dâhil birincil üretim ürünlerini,
- d) Damızlık: Irkına, tipine ve verimine özgü özellikleri gösteren vasıflı ve belgeli hayvanları,
- e) Denetim: Yem, gıda, hayvan refahı ve ıslahı, bitki ve hayvan sağlığı ile ilgili faaliyetlerin Kanun hükümlerine uygunluğunun tespiti amacıyla Bakanlık tarafından yapılan veya yaptırılan tüm işlemleri,
- f) Doğrulama: İnceleme yapılarak ve objektif bulgular dikkate alınarak belirlenen şartların karşılanıp karşılanmadığının tespiti için yapılan kontrolü,
- g) Elit sürü: Ebeveynleri (pedigri) kontrollü çiftleştirilerek elde edilen ve verim kayıtları tutulan sürüleri,
- ğ) Epidemiyolojik birim: Belirli bir yerleşimde, hayvanların aynı ortamı paylaşmalarından veya bir hayvan grubundaki bir hastalık etkeninin diğer hayvanlara kolayca yayılmasına sebep olabilecek yönetim uygulamaları nedeni ile bir hastalık etkenine yaklaşık olarak aynı olasılıkla maruz kalma riski taşıyan hayvan grubunu,
- h) Gıda: Doğrudan insan tüketimine sunulmayan canlı hayvanlar, yem, hasat edilmemiş bitkiler, tedavi amaçlı kullanılan tıbbî ürünler, kozmetikler, tütün ve tütün mamulleri, narkotik veya psikotropik maddeler ile kalıntı ve bulaşanlar hariç, insanlar tarafından yenilen, içilen veya yenilmesi, içilmesi beklenen işlenmiş, kısmen işlenmiş veya işlenmemiş her türlü madde veya ürün, içki, sakız ile gıdanın üretimi, hazırlanması veya muameleye tâbi tutulması sırasında kullanılan su veya herhangi bir maddeyi,
- ı) Gıda işletmecisi: Kâr amaçlı olsun veya olmasın kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından gıdanın üretimi, işlenmesi ve dağıtımının herhangi bir aşamasında kontrolü altında yürütülen faaliyetlerin, mevzuat hükümlerine uygunluğundan sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi,
- i) Gıda kaynaklı salgın: Aynı hastalık ve/veya enfeksiyondan iki veya daha fazla insan vakasının görüldüğü veya gözlenen vaka sayısının beklenen sayıdan fazla olduğu ve vakaların bağlantılı olduğu ya da muhtemelen aynı gıda kaynağına bağlı olduğu durumları,
- j) Gözetim: Herhangi bir gıda veya yem işletmesinin, işletmecisinin veya bunların faaliyetlerinin dikkatli bir şekilde gözlemlenmesini,
- k) İnsidans: Belirli bir nüfusta belirli bir zaman dilimi içerisinde belirli bir hastalık veya hastalıkların yeni olgularının sayısını,

l) İzleme: Zoonoz, zoonotik etkenler ve bunların antimikrobiyal direncinin ortaya çıkması ile ilgili verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yayınlanmasından oluşan sistemi,

m) İzolat: Hastalık vakalarından veya marazi maddelerden izole edilen mikroorganizma türü,

n) Kanatlı sürüsü: Aynı sağlık koşullarında bulunan/aynı havayı soluyan ve aynı birimde/kapalı alanda tek bir epidemiyolojik birim oluşturan tüm kanatlıları,

o) Kanun: 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununu,

ö) Numune alma: Ürünün, ortamdaki alınanlar da dâhil üretim, işleme ve dağıtım aşamalarına ve hayvan ve bitki sağlığına ilişkin her tür maddenin mevzuata uygunluğunun doğrulanması amacıyla alınmasını,

p) Onay: Kanun kapsamında onayı zorunlu olan faaliyetler ve ürünler için Bakanlıkça verilen izin veya ruhsatı,

r) Pedigri: Soy kütüğüne kayıt edilen damızlıklarla safkan atların numara, isim, orijin, ırk, renk, eşkâl, cinsiyet, doğum tarihi, verim kayıtları, yetiştirici ve sahibi ile hayvanın ceterine ait bilgileri ve verimlerini belirten belgeyi,

s) Prevalans: Belirli bir nüfusta, belirli bir zaman dilimi içerisinde, çalışma kapsamında yer alan, belirli bir hastalık veya hastalıklara sahip tüm olguların oranını,

ş) Resmî kontrol: Kanun kapsamındaki faaliyetlerin Kanun hükümlerine uygunluğunun doğrulanması için, kontrol görevlilerinin, verilen yetki çerçevesinde gerçekleştirdikleri izleme, gözetim, denetim, muayene, karantina, numune alma, analiz ve benzeri kontrolleri,

t) Risk: Sağlık üzerinde olumsuz etki yaratma ihtimali bulunan tehlike ile şiddeti arasındaki fonksiyonel ilişkiyi,

u) Üretim, işleme ve dağıtımın aşamaları: İthalat ve birincil üretim dâhil, ürünün üretim, işleme, depolama, nakliye, nihai tüketiciye satışı veya arzını içeren herhangi bir aşamayı,

ü) Survey: Bakanlıkça yapılacak tarama ve izleme çalışmalarını,

v) Ürün: Bitki, bitkisel ürün, gıda, gıda ile temas eden madde ve malzemeler, yem, hayvansal ürün, veteriner sağlık ürünü, bitki koruma ürünü ile ziraî mücadele alet ve makineleri ile ahşap ambalaj malzemesini,

y) Yetkili kurum: Bakanlık veya Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş gerçek veya tüzel kişiyi,

z) Zoonotik etken: Zoonoz hastalığa yol açabilme potansiyeli olan her tür virüs, bakteri, mantar, parazit veya diğer biyolojik varlıkları,

aa) Zoonoz: Hayvanlar ve insanlar arasında dolaylı ya da doğrudan bulaşan her tür hastalık veya enfeksiyon veya enfestasyonu, ifade eder.

(2) Birinci fıkraya ek olarak; Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile Zoonozlar ve Zoonotik Etkenler, İlgili Antimikrobiyal Direnç ve Gıda Kaynaklı Salgınların İzlenmesi Yönetmeliğinde geçen tanımlar bu Yönetmelikte de geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yetkili Birimler, Genel Şartlar, Hedefler, Kontrol Programları, Laboratuvarlar,

Survey Çalışmaları, İthalata İlişkin Şartlar

Yetkili birimler

MADDE 5 – (1) Bakanlık, Salmonella ve diğer zoonotik etkenlerin izlenmesi için Zoonozlar ve Zoonotik Etkenler, İlgili Antimikrobiyal Direnç ve Gıda Kaynaklı Salgınların İzlenmesi Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde yetkili birim veya birimleri belirler.

(2) Bakanlık, yetkili birim veya birimler aracılığıyla;

a) 8 inci maddede belirtilen ve zoonotik etkene yönelik olan ulusal kontrol programlarını oluşturur ve elde edilen veri ve sonuçlar ışığında gerektiğinde bu programlara yeni düzenlemeler ve ilaveler yapabilir.

b) 8 inci maddede belirtilen ulusal kontrol programları boyunca izleme yaparak ve yıllık denetimler yoluyla gerekli verilerin toplanmasını sağlar ve sonuçları, Zoonozlar ve Zoonotik Etkenler, İlgili Antimikrobiyal Direnç ve Gıda Kaynaklı Salgınların İzlenmesi Yönetmeliğinin 11 inci maddesi göz önüne alınarak yıllık olarak değerlendirir.

c) Gıda işletmeleri ve gerektiğinde yem işletmelerinde bu Yönetmeliğe uyumun temin edilip edilmediğine yönelik düzenli kontrollerin yapılmasını sağlar.

(3) Bakanlık, bu yetkili birim veya birimleri gerektiğinde uluslararası kurum ve kuruluşlara temas noktası olarak bildirir ve yetkili birimlerin bu Yönetmelik gerekliliklerini yerine getirmeleri için işbirliği yapmalarını sağlar.

Hedeflere ilişkin genel şartlar

MADDE 6 – (1) Bakanlık, ek-1’de yer alan hayvan popülasyonlarında, aynı ekte bulunan zoonozlar ve zoonotik etkenlerin prevalansını azaltmayı hedefler ve bu hedefleri belirlerken;

a) Mevcut ulusal önlemlerden kazanılmış tecrübeleri,

b) Zoonozlar ve Zoonotik Etkenler, İlgili Antimikrobiyal Direnç ve Gıda Kaynaklı Salgınların İzlenmesi Yönetmeliğinin 7 nci maddesi göz önüne alınarak ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlara iletilen bilgileri,

dikkate alabilir.

(2) Hedefler asgari olarak;

a) Pozitif olan epidemiyolojik birimlerin maksimum yüzdesi ve/veya epidemiyolojik birimlerde etkenin azaltılmasıyla pozitif kalan epidemiyolojik birimlerin minimum yüzde sayılarının belirlenmesini,

b) Mevcut prevalans oranının hedeflenen prevalans oranına düşürülmesini,

c) Ulusal hedefe ulaşılması için gerekli azami sürenin belirlenmesini,

ç) Hedefe ulaşıldığını doğrulamak için yapılacak izleme çalışmasının tanımını,

d) Dördüncü fıkrada listelenen genel kriterler ve ek-3’te belirtilmiş herhangi bir özel kriteri dikkate alarak, halk sağlığı yönünden önemli olan serotiplerin veya ek-1’in (1) numaralı sütundaki alt tiplerinin tanımını,

kapsar.

(3) Bakanlık, dördüncü fıkrada belirtilen genel kriterleri göz önüne alarak hedefleri belirler. Hedefleri belirlerken gerektiğinde uzmanlardan oluşan bir komitenin ve ilgili sektör temsilcilerinin görüşüne başvurabilir.

(4) Bakanlık; zoonoz ve zoonotik etkenler, ilgili gıda zinciri aşamaları ve hayvan popülasyonları ile aşağıdaki genel kriterleri dikkate alarak ek-1’in içeriğini değiştirebilir:

- a) Etkenin hayvan, insan, yem ve gıdada görülme sıklığı.
- b) Etkenin halk sağlığı yönünden önemi.
- c) Etkenin hayvan ve insan sağlığı yönünden ve gıda ile yem işletmelerinde yol açtığı ekonomik kayıpları.
- ç) Etkenin hayvan ve insanlar ile gıda ve yemdeki epidemiyolojik eğilimleri.
- d) Bilimsel tavsiyeler.
- e) Özellikle mevcut kontrol noktalarında uygulanabilir teknolojik gelişmeler.
- f) Yetiştiricilik sistemleri ve üretim metotlarıyla ilgili şartlar ve teknolojik gelişmeler.

(5) Ek-1’de listelenmiş zoonozlar ve zoonotik etkenlerin prevalansını azaltmak için alınacak tüm önlemler, bu Yönetmelik ve bu Yönetmeliğe uygun olarak kabul edilen kurallarla uyumlu olacak şekilde düzenlenir.

(6) Hayvan popülasyonları için belirlenen hedefler ve kontrole ilişkin detaylar Bakanlıkça belirlenir.

Salmonella ile ilgili hedeflere ilişkin şartlar

MADDE 7 – (1) Bakanlık; 6 ncı maddenin ikinci fıkrasının (d) bendi ve üçüncü fıkrası hükümleri saklı kalmak şartıyla aşağıdaki kriterleri göz önüne alarak kanatlılarda Salmonella prevalansının belirlenmesini sağlar:

a) Damızlık kanatlılar için ilk defa hedef belirlenirken, Sağlık Bakanlığının izleme sistemine göre insan Salmonellozuna sebep olan en yaygın beş Salmonella serotipi ve 16/1/2014 tarihli ve 28884 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kuluçkahane ve Damızlık Kanatlı İşletmeleri Yönetmeliği kapsamında yapılan kontrollerde belirlenen prevalans oranları ile Ek-1’in (4) numaralı sütunundaki hedefin belirlenmesi gereken tarihe kadar elde edilen veriler göz önüne alınır.

b) Yumurtacı tavuklar, broylerler ve hindiler için hedefler, altıncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen değerlendirmeler ışığında Salmonella Enteritidis ve Salmonella Typhimurium’u kapsamak şartıyla değiştirilip genişletilebilir.

c) Broilerler ve yumurtacı tavuklar için ilk defa hedefler belirlenirken Bakanlıkça uygulanan Broiler kümelerinde Salmonella kontrol programı ve Ticari Yumurtacı Kümelerde Salmonella kontrol programı sonuçları ile Ek-1’in (4) numaralı sütunundaki hedefin belirlenmesi gereken tarihe kadar elde edilen veriler göz önüne alınır.

ç) Hindiler için ilk defa hedef belirlenmeden önce mikrobiyolojik çalışmalarla sıklık belirlenir ve hedefler belirlenirken bu çalışmanın sonuçları dikkate alınır. Bu çalışmanın detayları Bakanlıkça belirlenir.

d) Domuzlar için ilk defa hedef belirlenmeden önce mikrobiyolojik çalışmalarla sıklık belirlenir ve hedefler belirlenirken bu çalışmanın sonuçları dikkate alınır. Bu çalışmanın detayları Bakanlıkça belirlenir.

(2) Bakanlık, Sağlık Bakanlığının ilgili mevzuatını dikkate alarak Ek-3’teki Salmonella serotiplerini belirlemeye yönelik özel kriterleri değiştirilebilir veya ilaveler yapabilir.

Zoonotik etkene yönelik ulusal kontrol programları

MADDE 8 – (1) Bakanlık, 6 ncı maddeye göre oluşturulmuş hedeflere ulaşmak amacıyla Ek-1’de listelenmiş olan her bir zoonoz ve zoonotik etken için ulusal kontrol programları hazırlar. Ulusal kontrol programları, ülkedeki zoonoz ve zoonotik etkenlerin coğrafi dağılımı ve işletmenin etkin kontrollerinin birincil üreticiler dâhil yem ve gıda işletmecileri üzerine ekonomik etkileri göz önüne alınarak hazırlanır.

(2) Ulusal kontrol programları;

a) Asgari olarak birincil üretimde, yemde ve gıda zincirindeki üretim, işleme ve dağıtımının ilgili tüm aşamalarını kapsar.

b) Bakanlık ile gıda ve yem işletmelerinin ayrı ayrı sorumluluklarını tanımlar.

c) Zoonoz ve zoonotik etkenlerin Ek-2'de öngörülen minimum numune alma kurallarına uygun olarak tespit edilmesini sağlar.

ç) Zoonoz ve zoonotik etkenlerin tespit edilmesini takiben halk sağlığının korunması amacıyla alınacak kontrol önlemlerini belirler ve Ek-2'de yer alan özel tedbirlerin uygulanmasını sağlar.

d) Özellikle zoonoz ve zoonotik etkenlerin tespitinden elde edilen sonuçların ışığında, hükümlerinin gözden geçirilmesine ve programın değerlendirilmesine olanak sağlar.

e) Birbirini takip eden üç yıllık periyodu kapsar ve aralıksız sürdürülür.

(3) Ulusal kontrol programları Ek-2'nin A bölümünde belirtilen resmi kontrollerin bir parçası olarak, ilgili yerlerde, ulusal sınırlar içinde sevki yapılan kuluçkalık yumurtaların test edilmesinde kullanılan metotlar ile ilgili şartlar ve test sonuçlarının değerlendirilmesinde kullanılan kriterleri içerir.

(4) Bakanlık, Ek-2'nin B bölümünde belirtilen numune alma kurallarını, özellikle 6 ncı maddenin dördüncü fıkrasında listelenmiş olan kriterlere ve ulusal kontrol programı sonuçlarına uygun olarak değiştirilebilir veya ilaveler yapılabilir.

(5) Bakanlık, gerektiğinde zoonotik etkene yönelik ulusal kontrol programlarını ulusal veya uluslararası kurum ve kuruluşlarla paylaşabilir.

(6) Zoonotik etkene yönelik ulusal kontrol programları oluşturulduktan sonra gıda işletmecisi en az Ek-2'nin B bölümünde verilen asgari numune alma kurallarına uygun olacak şekilde numune alır ve analiz ettirir. Numune alma kuralları Bakanlıkça belirlenir.

Gıda ve yem işletmecilerinin zoonotik etkene yönelik kontrol programları

MADDE 9 – (1) Gıda ve yem işletmecileri veya bu işletmeleri temsil eden organizasyonlar üretim, işleme ve dağıtım aşamalarının tümünü kapsayan ve kendi işletme yapılarına uygun kontrol programlarını oluşturur.

(2) Gıda ve yem işletmecileri ve bunları temsil eden organizasyonların kontrol programları, talep ettikleri takdirde ulusal kontrol programlarına dâhil edilebilir. Bu durumda gıda ve yem işletmecileri veya bunları temsil eden organizasyonlar kontrol programlarını ve bu programda yapacakları herhangi bir düzeltmeyi onay için Bakanlığa sunarlar.

(3) Bakanlık, gıda ve yem işletmecileri veya bunları temsil eden organizasyonların hazırladıkları kontrol programlarını, Ek-2'de belirtilmiş olan ilgili şartlara ve ulusal kontrol programının amaçlarına uygun olması durumunda onaylar.

(4) Bakanlık, gıda ve yem işletmecilerine veya onları temsil eden organizasyonlara ait onaylanmış olan kontrol programlarının güncel listesini tutar.

(5) Gıda ve yem işletmecileri veya onları temsil eden organizasyonlar kontrol programlarının sonuçlarını düzenli olarak Bakanlığa bildirirler ve denetimlerde yetkili personele göstermek üzere saklarlar.

(6) Bakanlığın ulusal kontrol programını yayımlamasından sonraki 6 ay içinde işletmeler kendi işletme yapılarına uygun kontrol programlarını oluştururlar.

Ulusal referans laboratuvarları

MADDE 10 – (1) Bakanlık, bu Yönetmelikte bahsi geçen Salmonella ve diğer zoonotik etkenlerin kontrol altına alınması için, Zoonozlar ve Zoonotik Etkenler, İlgili Antimikrobiyal Direnç ve Gıda Kaynaklı Salgınların İzlenmesi Yönetmeliği gereğince ulusal referans laboratuvarı veya laboratuvarları belirler.

(2) Salmonella Ulusal Referans Laboratuvarının görev ve sorumlulukları Bakanlıkça belirlenir.

Ulusal kontrol programına katılan laboratuvarlar, kalite gereklilikleri ve onaylanmış test metotları

MADDE 11 – (1) Ek-1'in (1) numaralı sütununda belirtilen zoonozlar ve zoonotik etkenlerin varlığının analiz edilmesine yönelik olarak, numunelerin analizine ilişkin, 8 inci ve 9 uncu maddelere uygun olan ulusal kontrol programlarına katılan laboratuvarlar;

a) Bakanlık tarafından ulusal kontrol programına katılmak üzere yetkilendirilir.

b) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç yirmidört ay içerisinde veya Ek-1'in (1) numaralı sütununa yeni zoonozların veya zoonotik etkenlerin eklenmesi halinde yirmidört ay içerisinde kalite güvence sistemlerini TS EN ISO 17025 standartlarına göre düzenler.

(2) Laboratuvarlar ulusal referans laboratuvarı tarafından organize edilen veya koordine edilen karşılaştırma, doğrulama ve yeterlilik testlerine düzenli olarak katılır.

(3) Ek-1'in (1) numaralı sütundaki zoonozlar ve zoonotik etkenlerin varlığının analizi, uluslararası standardizasyon kurumları tarafından referans metot olarak belirlenen metotlar ve protokoller kullanılarak yapılır.

(4) Üçüncü fıkrada belirtilen metotların dışında bir metot kullanılacaksa bu metodun, uluslararası kabul edilen kurallarla doğrulanmış olması ve ilgili referans metotla elde edilen sonuçlara eşdeğer sonuçlar vermesi gerekir.

(5) Ulusal kontrol programına katılan laboratuvarların Salmonella'ya ilişkin görev ve sorumlulukları ve yetkilendirme prosedürü Bakanlıkça belirlenir.

Survey çalışmaları

MADDE 12 – (1) Bakanlık, hayvan türüne bağlı olarak izlenmesi gereken zoonotik etkenlerin hayvanpopülasyonlarında, gıda ve yemde yaygınlığını araştırmak için gerektiğinde survey çalışmaları yürütür. Survey çalışmaları Bakanlıkça belirlenir.

İthalata ilişkin şartlar

MADDE 13 – (1) 8 inci maddede belirtilen hususları karşılayan bir programın, ilgili ülke tarafından Bakanlığa sunulması ve bu madde uyarınca onaylanmasına bağlı olarak, Ek-1'de yer alan sütun 5'te belirtilmiş tarihlerden itibaren, bu Yönetmelik kapsamındaki hayvanlar veya kuluçkalık yumurtalar Bakanlıkça yayınlanan listelere dahil edilir. Bu program, zoonozların ve zoonotik etkenlerin kontrolü ve denetimine ilişkin ilgili ülke tarafından sunulan garantilerin detaylarını içermelidir. Bu detaylar en az bu Yönetmelikte belirtilmiş olan garantileri karşılamak zorundadır. İlgili ülkelerdeki mevcut kontrol programlarının yeterliliğinin tespiti için Bakanlıkça izleme yürütülür.

(2) Ticaret yapılan ülkelerin sunduğu programlar, 6 ncı maddede yer alan hedefler çerçevesinde değerlendirilerek Bakanlıkça onaylanır.

(3) Canlı hayvanların veya kuluçkalık yumurtaların orijin aldığı gıda işletmesinden sevk edilmelerinden önce, sürüler Ek-1' de yer alan sütun 2'de listelenmiş olan hayvan türlerine ilişkin, sütun 1'de listelenen zoonozlara ve zoonotik etkenlere yönelik olarak teste tabi tutulur. Yapılan testlerin tarihi ve test sonuçları ülkemize girişte Bakanlığımızca aranan sağlık sertifikalarında belirtilir.

(4) Bu Yönetmelik kapsamında yer alan kategorilere ait ürünlerin ithalatının yapılacağı ülkenin Bakanlıkça yayınlanan listelere dâhil edilmesi, bu Yönetmelikte belirtilen garantilere eşdeğer garantilerin ilgili ülke tarafından Bakanlığa sunulması çerçevesinde değerlendirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Salmonella Ulusal Kontrol Programında Kanatlı Hayvanlarda Antimikrobiyallerin

ve Aşıların Kullanımı ile Kanatlı Hayvanlarda ve Domuzlardaki Salmonella'nın

Antimikrobiyal Direncinin İzlenmesi

Antimikrobiyallerin kullanımı

MADDE 14 – (1) Antimikrobiyaller kanatlı hayvanlarda Salmonella'nın kontrolü için bir metot olarak kullanılmaz.

(2) Birinci fıkradaki hüküm saklı kalmak kaydıyla ve aşağıda sayılan şartlar ile üçüncü fıkrada belirtilen şartlar oluştuğunda 24/12/2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Veteriner Tıbbi Ürünler Hakkında Yönetmelik gereğince ruhsatlandırılmış antimikrobiyaller kullanılabilir:

a) Hayvanlarda klinik belirti gösteren Salmonella enfeksiyonu olması durumunda, antimikrobiyal tedavi yapılmasına rağmen sürü enfekte kabul edilir; ayrıca bu sürünün geldiği damızlık kümeslerdeki diğer sürülere Salmonellabulaşmaması için gerekli önlemler alınır.

b) Damızlık hayvanlarda değerli genetik materyalin korunması ve Salmonella ari sürüler oluşturmak amacıyla elit sürüler, nesli tükenmekte olan soylardan gelen sürüler ve araştırma amaçlı kullanılan sürüler dâhil olmak üzere antimikrobiyal tedavi uygulanan sürüler ve bunlardan toplanan yumurtalardan elde edilen civcivler büyüme dönemi süresince Salmonella prevalansını %1 ve %95 güven sınırında tespit edebilecek 15 günde bir örnekleme yapılan bir plan dâhilinde kontrol edilir.

c) Özellikle gıda kaynaklı bir salgının epidemiyolojik olarak araştırılması sonucu Salmonella enfeksiyonundan şüphe duyulan bir sürüde veya enfeksiyonunun tespit edildiği bir kuluçka ya da işletmede Salmonella kontrolü dışındaki amaçlarla her vaka için Bakanlık tarafından izin verilmesi durumunda antibiyotik kullanılır. Fakat acil durumlarda Bakanlık tarafından numune alınması koşuluyla tedaviye izin verilebilir. Ancak numune alımı bu bentteki şartlara uygun gerçekleştirilmediyse sürü, Salmonella ile enfekte kabul edilir.

(3) Antimikrobiyallerin kullanımı denetime tabidir ve Bakanlık taşra teşkilatına rapor edilir. Bu kullanım bakteriyolojik örneklerin ve test duyarlılığının sonuçlarına dayalı olarak yapılır.

(4) Bu maddede belirtilen şartlar, 18/12/2002 tarihli ve 24967 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yem Katkıları ve Premikslerin Üretimi, İthalatı, İhracatı, Satışı ve Kullanımı Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2002/66)'e göre yem katkı maddeleri olarak kullanım için ruhsatlandırılmış maddelere, mikroorganizmalara veya preparatlara uygulanmaz.

Aşıların kullanımı

MADDE 15 – (1) Aşı üreticisi, bakteriyolojik olarak aşı suşu ve saha suşunun ayırt edilebileceği uygun bir metot sunmadığı takdirde ulusal kontrol programlarında zoonotik Salmonella serotiplerine karşı canlı Salmonella aşısı kullanılmaz.

(2) Ticari yumurtacı tavuklar için canlı Salmonella aşıları Veteriner Tıbbi Ürünler Hakkında Yönetmeliğe uygun olarak ruhsatlandırılmadıkça ve kullanımın güvenli olduğu gösterilmedikçe hazırlanan ulusal kontrol programında üretim süreci boyunca kullanılmaz.

(3) Bakanlık tarafından yapılan tarama sonucu Salmonella Enteritidis veya Salmonella Typhimurium prevalansı %10'un üstünde olduğu sürece, saçılım ve yumurta kontaminasyonunu azaltmak amacıyla tüm yumurtacı tavuklara büyüme dönemi boyunca Salmonella Enteritidis ve Salmonella Typhimurium'a yönelik aşılama programı uygulanır.

(4) Bakanlık, aşağıdaki şartların yerine getirilmesi durumunda üçüncü fıkrada istisna yapılmasına izin verebilir:

a) Yetiştirme ve yumurtlama kümeslerinde tüm koruyucu önlemlerin alınmış olması.

b) Kanatlıların yetiştirme ve yumurtlama kümeslerine girişi öncesindeki oniki ay boyunca işletmede Salmonella Enteritidis veya Salmonella Typhimurium'un olmadığına ortaya konması durumu.

Kanatlı hayvanlarda ve domuzlardaki Salmonellanın antimikrobiyal direncinin izlenmesi

MADDE 16 – (1) Zoonozlar ve Zoonotik Etkenler, İlgili Antimikrobiyal Direnç ve Gıda Kaynaklı Salgınların İzlenmesi Yönetmeliği hükümlerine bağlı kalmak koşuluyla Salmonella spp. izolatlarının toplanması ve analizi, yetkili kurum tarafından veya yetkili kurum gözetiminde, aşağıdaki teknik özelliklere bağlı olarak ve Ek-4’te yer alan tablo-1’deki antimikrobiyal direnç testi için seçilmiş hayvan popülasyonlarından izole edilen zoonotik etkenler ve yıllar planına göre yapılır.

a) Salmonella spp. İzolatları, 8 inci maddede belirtilen kontrol ve izleme programları yoluyla toplanır. Her sene aynı epidemiyolojik birimden izole edilen her bir Salmonella tipini temsil edecek sayıda izolat izlemeye dâhil edilir.

b) Her sene antimikrobiyal direnç izlemesine dâhil olan Salmonella izolatları sayısı, her bir popülasyondan (yumurtacı tavuklar, broylerler, hindiler ve kesilen domuzlar gibi) olmak üzere en az 170 olur. İzleme veya kontrol programlarındaki hedef numune sayısından daha az izolat olması durumunda tüm bu izolatlar antimikrobiyal direnç izlemesine dâhil edilir. Fazla sayıda izolat olması durumunda, tüm izolatlar veya rastgele seçilmiş 170 izolat çalışmaya dâhil edilir.

c) Bakanlık, Salmonella izolatlarının asgari olarak Ek-4’te yer alan tablo-2’de belirtilen antimikrobiyallere olan duyarlılığını aynı tabloda yer alan sınır değerlerini göz önünde bulundurarak ve uygun konsantrasyon aralıklarını kullanarak belirler. Seyreltme metotları, Avrupa Komitesi Antimikrobiyal Duyarlılık Testi (EUCAST) ve Klinik ve Laboratuvar Standartları Enstitüsü (CLSI) tarafından belirtilen ve ISO standart 20776-1: 2006 uluslararası referans metodu olarak kabul edilen metoda uygun olacak şekilde yapılır.

ç) Antimikrobiyal direnç izleme sonuçları, Zoonozlar ve Zoonotik Etkenler, İlgili Antimikrobiyal Direnç ve Gıda Kaynaklı Salgınların İzlenmesi Yönetmeliği hükümleri kapsamında hazırlanacak yıllık raporda yer alır.

d) Zoonozlar ve Zoonotik Etkenler, İlgili Antimikrobiyal Direnç ve Gıda Kaynaklı Salgınların İzlenmesi Yönetmeliğinin Ek-2’inde verilen koşullara uyacak şekilde, yumurtacı tavuklar, broylerler ve hindilerdeki Salmonella için;

1) Temel çalışma, kontrol programı, pasif surveyans çalışmaları gibi izolatların orijini,

2) Duyarlılığı test edilen izolatlar,

3) Her antimikrobiyal için dirençli olarak bulunan izolat sayısı,

4) Ek-4’te yer alan tablo-2’de yer alan tüm antimikrobiyallere duyarlı izolatlar ve 1, 2, 3, 4 ve 4’ten fazlasına dirençli izolatların sayısı

rapor da yer alır.

(2) Ulusal olarak toplanmış olan veriler ve analizlerin sonuçları, gerektiğinde kamunun erişimine açılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 17 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı yürütür.

Ek-1

PREVALANSININ AZALTIKMASI HEDEFLENMİŞ ZOOZ VE ZOOTİK ETKENLER

1. Zoonoz veya zootik etken	2. Hayvan popülasyonu	3. Gıda zinciri aşaması	4. Hedefin belirlenmesi gereken tarih (*)	5. Hedefin kontrol tarihi
Halk sağlığı yönünden önemli olan Salmonella serotipleri	Damızlık tavuk sürüleri	Birincil üretim	Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren 18 ay içinde	4. sütundaki tarihten 18 ay sonra
Halk sağlığı yönünden önemli olan Salmonella serotipleri	Yumurtacı tavuklar	Birincil üretim	Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren 24 ay içinde	4. sütundaki tarihten 18 ay sonra
Halk sağlığı yönünden önemli olan Salmonella serotipleri	Broyler	Birincil üretim	Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren 24 ay içinde	4. sütundaki tarihten 18 ay sonra
Halk sağlığı yönünden önemli olan Salmonella serotipleri	Hindiler	Birincil üretim	Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren 48 ay içinde	4. sütundaki tarihten 18 ay sonra
Halk sağlığı yönünden önemli olan Salmonella serotipleri	Domuzlar	Birincil üretim	Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden 120 ay sonra	4. sütundaki tarihten 18 ay sonra
Halk sağlığı yönünden önemli olan Salmonella serotipleri	Domuzlar	Kesimhane	Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden 144 ay sonra	4. sütundaki tarihten 18 ay sonra

(*) Bu veriler prevalansla ilgili karşılaştırılabilir verilere hedefin belirlenmesinden altı ay önce erişilebileceği varsayımına dayanır. Bu veriler elde edilemezse, hedefin belirlenme tarihi buna göre ertelenir.

Ek-2

EK-1'DE LİSTELENEN ZOOZLAR VE ZOOTİK ETKENLERİN KONTROLÜ

A.Ulusal kontrol programları için genel kurallar

Ulusal Kontrol Programı ilgili zoonoz ve zootik etkenin özelliği ve ülkedeki mevcut durumu göz önünde bulundurulur. Program;

- Zoonoz ve ilgili zootik etkenin önemi dikkate alınarak amacını belirtmelidir,
- B bölümünde verilen asgari numune alma kuralları ile uyumlu olmalıdır,
- İlgisi olduğunda C bölümünde E bölümüne kadar verilen özel kurallara uyumlu olmalıdır ve aşağıdaki noktaları belirtmelidir.

1. Genel noktalar:

- Zoonoz veya zootik etkenin bulunması.
  - Programın uygulanacağı coğrafi bölge veya epidemiyolojik birimler.
  - İlgili yetkili kurumların yapısı ve organizasyonu.
  - Program kapsamında toplanmış numunelerin analiz edileceği onaylanmış laboratuvarlar.
  - Zoonoz veya zootik etkenin analizinde kullanılacak metotlar.
  - Numune alma şemaları dahil olmak üzere yem ve sürü seviyesinde resmi kontroller.
  - Numune alma şemaları dahil olmak üzere gıda zincirinin diğer aşamalarında resmi kontroller.
  - Özellikle halk sağlığını korumak için yetkili kurumlar tarafından zoonoz veya zootik etkenin belirlendiği hayvan veya ürüne yönelik tedbirler ve aşılama gibi alınan diğer koruyucu tedbirler.
  - Bu Yönetmeliğin 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen faaliyetlerle ilgili ulusal hükümler dahil ilgili ulusal mevzuat.
2. Program kapsamındaki gıda ve yem işletmeleri ile ilgili noktalar;
- Verilen hayvan popülasyonları ve bunların ürünlerinin üretim şekli,
  - Yem üretim şekli,
  - İyi hayvan yetiştiriciliği uygulamaları ile ilgili rehberler veya en az aşağıdakileri tanımlayan diğer talimatlar ;

- Çiftliklerde hijyen yönetimi,
- Hayvanlar, yem, içme suyu ve çiftlik çalışanlarından kaynaklanabilecek enfeksiyonları önlemeye yönelik tedbirler,
- Çiftliğe ve çiftlikten hayvan taşınmasında hijyen.
- 2.4. Çiftliklerin rutin veteriner hekim denetimi,
- 2.5. Çiftliklerin kaydı,
- 2.6. Çiftliklerde kayıt tutma,
- 2.7. Hayvanların sevkıyatında eşlik edecek belgeler,
- 2.8. Hayvanların izlenmesini sağlayacak diğer ilgili tedbirler.

B. Asgari numune alma kuralları

1. Bu Yönetmeliğin 8 inci maddesinde belirtilen ilgili ulusal kontrol programının yayımlanmasından sonra gıda işletmecisi ek-1'in birinci sütununda listelenen zoonozlar ve zoonotik etkenlerin izlenmesine yönelik aşağıdaki tabloda verilen asgari numune alma kurallarını dikkate alarak numune alır ve analiz ettirir.

1. Zoonoz veya zoonotik etken	2. Hayvan popülasyonu	3. Numune almanın kapsamı gereken üretim aşaması
Halk sağlığı önemi olan Salmonella serotipleri	Damızlık tavuk sürüleri:	
	- büyütme dönemi	- günlük civcivler - dört haftalık kanatlılar - yumurtlama periyoduna veya yumurtlama birimine geçmeden iki hafta önce
	- üretim dönemi	- yumurtlama periyodu boyunca her iki haftada bir
Halk sağlığı önemi olan Salmonella serotipleri	Yumurtacı sürüler	
	- büyütme dönemi	- günlük civcivler - yumurtlama periyoduna veya yumurtlama birimine geçmeden iki hafta önce yarkalar
	- üretim dönemi	- yumurtlama periyodu boyunca her 15 hafta
Halk sağlığı önemi olan Salmonella serotipleri	Broylerler	- kesim için ayrılan kanatlılar (*)
Halk sağlığı önemi olan Salmonella serotipleri	Hindiler	- kesim için ayrılan kanatlılar(*)
Halk sağlığı önemi olan Salmonella serotipleri	Domuzlar	kesim için ayrılan domuzlar(*)
Halk sağlığı önemi olan Salmonella serotipleri	Domuzlar	

(*) Numunelerin analiz sonuçları hayvanlar kesimhaneye gönderilmeden bilinmelidir.

2. B bölümünün 1 inci maddesinde belirtilen kurallar ante mortem muayene ile ilgili mevzuat hükümlerine uygun olmalıdır.
3. Analiz sonuçları numune alma tarihi, yeri ve sürüye ait kimlik bilgileri ile birlikte kaydedilmelidir.
4. Aşılana hayvanlarda, immunolojik testler kullanılamaz. Ancak kullanılan aşının uygulanacak test metodunun teşhisini engellemediği kanıtlanırsa, immunolojik testler kullanılabilir.

C. Damızlık tavuk sürüleri ve damızlık hindiler ile ilgili özel kurallar

1. Damızlık tavuk sürüsü ve damızlık hindilerde B bölümüne uygun olarak alınan numunelerin analizinde Salmonella Enteritidis veya Salmonella Typhimurium varlığı belirlendiğinde bu maddenin ikinci fıkrasındaki şartlar göz önüne alınarak üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen tedbirler alınmalıdır.

2. (a) B bölümüne uygun olarak alınan numunelerin analizinde kullanılacak metot yetkili kurum tarafından onaylanmışsa, bu analizlerde Salmonella Enteritidis veya Salmonella Typhimurium tespit edildiğinde üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda belirtilen tedbirler alınır.

(b) Yetkili kurum B bölümüne uygun olarak analiz edilen numunelerde Salmonella Enteritidis veya Salmonella Typhimurium şüphesini teyit ederse üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda belirtilen tedbirler alınır.

3. Sürüden elde edilen inkübe edilmemiş yumurtalar imha edilir.

Ancak, bu yumurtalar 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gıda Hijyeni Yönetmeliği ve 27/12/2011 tarihli ve 28155 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği ile Türk Gıda Kodeksi Mevzuatı hükümlerine uygun ise imha edilmeyebilir.

4. Salmonella yayılma riskini mümkün olduğu kadar azaltmak için günlük civcivler dahil tüm kanatlılar imha edilir veya kesimhaneye sevk edilir. Kesim, Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliğine uygun olarak yapılır. Bu hayvanlardan elde edilen ürünler, Gıda Hijyeni Yönetmeliği, Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği ve Türk Gıda Kodeksi ile ilgili mevzuata ve E bölümüne uygun ise imha edilmeyebilir veya 24/12/2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İnsan Tüketimi Amacıyla Kullanılmayan Hayvansal Yan Ürünler Yönetmeliğine uygun olarak muamele edilir veya imha edilir.

5. Salmonella Enteritidis veya Salmonella Typhimurium’un hala bulunduğu kümeslerden elde edilen ve kuluçka makinesinde bulunan yumurtalar İnsan Tüketimi Amacıyla Kullanılmayan Hayvansal Yan Ürünler Yönetmeliğine uygun olarak imha edilir.

6. Bu bölümde yer alan tüm referanslar Salmonella Typhimurium’un aynı zamanda antijenik formülü 1,4,[5],12:i:- olan monofazik suşlarını da içermelidir.

D. Ticari yumurtacı sürülerle ilgili özel kurallar

1. Yumurtalar, bu Yönetmeliğin 8 inci maddesi ile oluşturulan ulusal kontrol programına tabi olan ve resmi kısıtlama uygulanmayan ticari yumurtacıardan elde edilmesi koşuluyla 23/1/2008 tarihli ve 26765 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Yumurta ve Yumurta Ürünleri Tebliği (Tebliğ No:2007/54)’nde tanımlanan A sınıfı yumurta olarak insan tüketiminde kullanılır.

2. Sağlık durumu bilinmeyen, azaltılması hedeflenen Salmonella serotipleriyle şu anda veya daha önceden enfekte olduğundan şüphelenilen veya spesifik bir gıda kaynaklı salgında enfeksiyona sebep olduğu belirlenmiş sürülerden elde edilen yumurtalar, Gıda Hijyeni Yönetmeliği, Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği ve Türk Gıda Kodeksi mevzuatına uygun ise imha edilmeyebilir. Bu durumda yumurtalar;

(a) Yumurtalarla ilgili pazarlama standartlarına yönelik Türk Gıda Kodeksi Yumurta ve Yumurta Ürünleri Tebliğinde tanımlandığı gibi B sınıfı yumurta olarak düşünülmesi,

(b) Türk Gıda Kodeksi Yumurta ve Yumurta Ürünleri Tebliğinde belirtildiği gibi pazara sunulmadan önce A sınıfı yumurtalardan açıkça ayırımı sağlayacak şekilde işaretlenmesi,

(c) Bakanlık, yumurtaların diğer sürülerden kaynaklanan muhtemel çapraz kontaminasyondan korunmasına yönelik tedbirler alındığına kanaat getirilmedikçe, yumurta toplama ve paketleme merkezlerine girişi yasaklanmalıdır.

Ya da bu yumurtalar İnsan Tüketimi Amacıyla Kullanılmayan Hayvansal Yan Ürünler Yönetmeliğine uygun olarak kullanılır veya imha edilir.

3. Enfekte sürülerden gelen kanatlılar kesimhaneye gönderilir veya imha edilir. Bu işlemler zoonozların yayılma riskini azaltmak için mümkün olduğunca çabuk olmalıdır. Kesim Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliğine uygun olarak yapılır. Bu hayvanlardan elde edilen ürünler, Gıda Hijyeni Yönetmeliği, Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği, Türk Gıda Kodeksi mevzuatına ve E bölümüne uygun ise imha edilmeyebilir veya bu ürünler İnsan Tüketimi Amacıyla Kullanılmayan Hayvansal Yan Ürünler Yönetmeliğine uygun olarak kullanılır veya imha edilir.

4. Yetkili kurum başlangıçta yanlış pozitif sonuçları bertaraf etmek için bu bölümün ikinci maddesinde belirtilen kısıtlamaları;

(a) Yumurtacı sürüler, Zoonozlar ve Zoonotik Etkenler, İlgili Antimikrobiyal Direnç ve Gıda Kaynaklı Salgınların İzlenmesi Yönetmeliği hükümlerine göre gıda kaynaklı mihrakların epidemiyolojik incelenmesi sonucunda yumurta veya yumurta ürünlerinin tüketiminin insanlar için enfeksiyon kaynağı olmadığı belirlendiğinde,

(b) Bu Yönetmeliğin 8 nci maddesi ile oluşturulan ulusal kontrol programına konu olan ve Salmonellaserotiplerinin azaltılmasının hedeflediği sürü, yetkili kurum tarafından;

1) Bakanlıkça belirtilen teknik özelliklerde bununla beraber, analiz için her bir fekal materyalden ve toz örneğinden 25 gramlık alt numune alınmak şartıyla, tüm numuneler ayrı ayrı analiz edilerek; veya

2) 300 adet kanatlı sekum ve oviduktunun bakteriyolojik olarak incelenerek; veya

3) Her bir sürüye ait en fazla 40 yumurtalık havuzlarda 4000 yumurta içeriğinin ve kabuğunun bakteriyolojik muayenesi yapılarak, doğrulanmadığında,

kaldırabilir.

Numune alma ile ilgili (b) bendine ilave olarak, yetkili kurum alınan numunelerin analiz sonuçlarını etkileyecek antimikrobiyal kullanımının olmadığını doğrulamalıdır.

E. Çiğ etle ilgili özel kurallar

1. Ek-1’de listelenen hayvanlardan elde edilen çiğ kanatlı eti, 29/12/2011 tarihli ve 28157 3 üncü mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Mikrobiyolojik Kriterler Yönetmeliği şartlarını sağlar.

2. Bu bölümün 1 inci maddesindeki kriter, gıda hijyeni ile ilgili mevzuata uygun olarak Salmonella’yı elimine etmek için endüstriyel ısı işlem veya başka bir işlem için ayrılmış çiğ kanatlı etine uygulanmaz. Ancak bu işlem Gıda Hijyeni Yönetmeliği, Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği, Türk Gıda Kodeksi mevzuatı ve bunlara bağlı çıkarılan mevzuat hükümlerine uygun olur.

Ek-3

**HALK SAĞLIĞI YÖNÜNDEN ÖNEMLİ OLAN SALMONELLA SEROTİPLERİNİ
BELİRLEMEK İÇİN ÖZEL KRİTERLER**

Hangi Salmonella serotiplerinin halk sağlığı yönünden önemli olduğunun ve hangi ulusal hedeflerin uygulanacağını belirlenmesinde;

1. İzleme sistemleri ile toplanan veriler ışığında insan salmonellozuna en sık sebep olan Salmonella serotipleri,
2. Enfeksiyon yolu (ilgili hayvan popülasyonunda ve yemde serotipin varlığı),
3. Herhangi bir serotipin hızlı ve yeni kazanılmış yayılma ve insan ve hayvanlarda hastalık oluşturma yeteneği gösterip göstermediği,
4. Herhangi bir serotipin insan enfeksiyonlarına yönelik tedavilere direnç veya yayılma kapasitesi gibi konularla ilgili olarak artan virulens gösterip göstermediği, dikkate alınır.

Ek-4

Tablo-1

Antimikrobiyal direnç testi için seçilmiş hayvan popülasyonlarından izole edilen zoonotik etkenler ve yıllar

YIL	Tüm Salmonella serotipleri		
	Yumurtacı tavuklar	Broylerler	Hindiler
2013			
2014			
2015	X	X	
2016			X

Tablo-2

Salmonella için dahil edilen antimikrobiyaller ve duyarlılık tespiti için sınır değerler

	Antimikrobiyal	Sınır değeri (mg/L R >)
SALMONELLA	Sefotaksim	0,5
	Nalidiksik asit	16
	Siprofloksasin	0,06
	Ampisilin	4
	Tetrasiklin	8
	Kloramfenikol	16
	Gentamisin	2
	Streptomisin	32
	Trimetoprim	2
	Sülfonamidler	256